

Sygn. akt V CSK 696/14

POSTANOWIENIE

Dnia 24 czerwca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Irena Gromska-Szuster

w sprawie z powództwa "M." Sp. z o.o. w J.
przeciwko Skarbowi Państwa - Ministrowi Gospodarki i Skarbowi Państwa
Prezydentowi Miasta Jaworzna
o wydanie i zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 24 czerwca 2015 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony powodowej od wyroku
Sądu Apelacyjnego w Katowicach
z dnia 4 czerwca 2014 r., sygn. akt I ACa 88/14,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) zasądza od strony powodowej na rzecz Prokuraturii
Generalnej Skarbu Państwa reprezentującej Skarb Państwa -
Ministra Gospodarki kwotę 3600 zł (trzy tysiące sześćset złotych
) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 4 czerwca 2014 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach oddalił apelacje obu stron od wyroku Sądu pierwszej instancji zasądzającego od pozwanego Skarbu Państwa - Ministra Gospodarki na rzecz strony powodowej kwotę 603 000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wyrokowania i oddalającego powództwo między innymi w zakresie żądania zasądzenia ustawowych odsetek od dnia 15 kwietnia 2006 r. do dnia 29 września 2013 r.

Sądy obu instancji uznały, że w sytuacji, gdy na podstawie art. 160 ust. 1 k.p.a., w zw. z art. 363 § 2 k.c. zostało zasądzone na rzecz strony powodowej odszkodowanie za bezprawne przejęcie przez Skarb Państwa w 1949 r. mienia strony powodowej, a wysokość odszkodowania ustalona została według stanu mienia w chwili jego przejęcia a cen z daty wyrokowania przez Sąd pierwszej instancji, ustawowe odsetki należne na podstawie art. 481 § 1 k.c. powinny być zasądzone także od daty wyrokowania.

W skardze kasacyjnej wniesionej przez stronę powodową, obejmującej wyrok Sądu Apelacyjnego w części oddalającej jej apelację, skarżąca jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powołała przesłankę przedsądu przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wskazując na potrzebę zwrócenia się do Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego o skierowanie do powiększonego składu tego Sądu zagadnienia prawnego w celu rozstrzygnięcia rozbieżności istniejących w orzecznictwie sądów powszechnych i Sądu Najwyższego w kwestii wykładni art. 481 § 1 w zw. z art. 455 k.c. w zakresie ustalenia właściwej daty początkowej, od której powinny być zasądzone ustawowe odsetki za opóźnienie w zapłacie odszkodowania, którego wysokość ustalona została według cen obowiązujących w chwili wydania wyroku.

Skarżąca wskazała, że w tym przedmiocie istnieją trzy stanowiska przyjmowane w orzecznictwie i powołała się na odpowiednie wyroki. Według pierwszego poglądu odsetki należą się od chwili wezwania dłużnika do zapłaty, bez względu na to w jaki sposób ustalono wysokość odszkodowania.

Drugie stanowisko zbieżne jest ze stanowiskiem Sądów obu instancji prezentowanym w sprawie, natomiast trzecie jest stanowiskiem pośrednim między tymi dwoma i uznaje za istotną zarówno chwilę wymagalności roszczenia (art. 455 k.c.), jak i datę właściwą dla ustalenia odszkodowania (art. 363 § 2 k.c.) oraz datę, od której należą się wierzycielowi odsetki (art. 481 § 1 k.c.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Nie ulega wątpliwości, że kwestia daty początkowej ustawowych odsetek należnych powodowi od kwoty odszkodowania zasądzzonego według zasady określonej w art. 363 § 2 k.c. budziła w doktrynie i orzecznictwie wątpliwości, szczególnie w okresie znacznej inflacji, gdy ustawowe odsetki pełniły funkcję także waloryzacyjną. Orzecznictwo sądowe w tym czasie było niejednolite i wyrażano w nim różne stanowiska w tej kwestii. Jednakże trzeba również stwierdzić, że rozbieżności te w istocie były pozorne, gdyż powstawały przede wszystkim na tle różnych stanów faktycznych i różnych okoliczności związanych z okresowym spadkiem lub wzrostem cen rzeczy, których wartość miało rekompensować odszkodowanie. W orzecznictwie Sądu Najwyższego jednolicie zaś wskazywano, że ze względu na akcesoryjny charakter odsetek i rolę, jaką pełnią, przy określaniu daty początkowej ich płatności zawsze należy brać pod uwagę okoliczności faktyczne każdej sprawy odszkodowawczej, a w szczególności to, czy pomiędzy datą wymagalności świadczenia, a datą ustalania odszkodowania w postępowaniu sądowym, dochodzi do istotnej zmiany wartości rzeczy, za którą odszkodowanie zostaje przyznane. Obowiązek naprawienia szkody nie może bowiem prowadzić do nieuzasadnionego wzbogacenia się wierzyciela (porównaj uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 1998 r. III CZP 72/97, OSNC 1998/9/133 i wyrok z dnia 11 lutego 2010 r. I CSK 262/09, niepubl.). Ostatecznie w orzecznictwie Sądu Najwyższego zdecydowanie przeważał pogląd, że przy ustalaniu odszkodowania według stanu rzeczy z chwili powstania szkody a według cen z daty ustalania odszkodowania zasadą jest zasądzenie ustawowych odsetek od daty wyrokowania sądu pierwszej instancji, chyba że szczególne okoliczności, w tym np. znaczny spadek cen w chwili wyrokowania, w porównaniu z cenami z chwili wezwania do zapłaty, uzasadniają zasądzenie odsetek od innej daty (porównaj między innymi uchwałę z dnia 31 stycznia 1994 r. III CZP 184/93, uchwałę i wyrok wskazane

wyżej oraz wyroki z dnia 17 czerwca 2010 r. III CSK 308/09, z dnia 7 lipca 2011 r. II CSK 635/10, z dnia 12 października 2011 r. II CSK 82.11, z dnia 22 listopada 2012 r. II CSK 736/11 i z dnia 14 marca 2014 r. III CSK 152/13).

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca nie wykazała, że wskazane przez nią orzeczenia sądowe przyjmujące inną datę początkową odsetek, wynikają z innej wykładni art. 481 § 1 w zw. art. 455 i art. 363 § 2 k.c., nie zaś ze szczególnych okoliczności faktycznych spraw, w których zostały wydane. Nie przeprowadziła też pogłębionego wywodu prawnego, który uzasadniałby potrzebę wypowiedzenia się w przedmiocie wykładni tych przepisów przez Sąd Najwyższy w powiększonym składzie.

Biorąc wszystko to pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu obowiązany jest brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 w zw. z art. 108 § 1, art. 391 §1 i art. 398²¹ k.p.c.